

Sequitur declaratio

veritatis q̄ credende sūt de necessitate salutis edita p̄ eundē dñm cancellariū pisiens.

Declaratio cōpendiosa q̄ veritatis credende, q̄ de sola probabilitate tenēde, q̄ de pietate fidei reputande, et q̄ sint impudentes indicāde, et hoc sub distinctione vel gradu sextuplici, q̄ ad quaternariū reducāt. Pro solutoe dubitatiois q̄ nup̄ mouebat in sermone de nūnitate beate virginis. **A**dane consideratione scđa.

Primus gradus ve-

ritati credendariū est canon totius scriptū res sacre et singulorū q̄ in ea fraliter asserta sunt. sic vīz q̄ nō stat cum fide ut aliquis dissentiat putna citer alicui cōtentio in eadē scriptura, ad intellectū spūstanti, qui ē vere et p̄pne sensus fralilis. Si allegatio querit sufficit illud. **A**dath. v. **A**men quippe dico vobis. Bonae transeat celū et terra tota vñū aut aper nō p̄teribit a lege donec oia fiant. **S**equit. **A**men dico vobis. Celū et terra transibūt. verba aut̄ mea non transibunt. Constat aut̄ q̄ canon biblie. lex est dei per revelationem habita. cuius assertioes frales immutūt huic vñico frali principio. **O**mne revelatiū a deo est verū. et q̄ scriptura sacra diuinis est a deo revelata. sic q̄ in omni sua pte est verbū dei qd̄ transire nō p̄t. facta ad hoc dis. ix. decreti capitulis. **E**go so lis. **S**i ad sacras. Et quis nesciat.

Secondus gradus veritatis ab ecclesia determinatarum est. q̄ ab indubitate relatione apostolorum p̄ successionē cōtinuā denenerūt. **E**s aut̄ hec ecclie auctas tāta. ut dicaret **A**ng. Enāgeliō nō credere nisi me auctas ecclie cōpelleret. q̄q̄ vicissim dici possit. ecclie nō crederem. si nō auctas sacre scripture impelleret. **E**t ita diuersis respectib⁹ auctas vtraq; mutuo se cōfirmat. **A**ltre dendū m̄ est q̄ non oia que tradit vel tole rat ecclie publice legenda. sunt de necessitate salutis credenda. sicut patet ex quinto et sexto gradibus veritatis. sed dumtaxat illa que sub distinctione iudiciale tradit esse credenda. vel opposita reprobanda cōcur-

rente vniuersali totius ecclesie cōsensu im plicitē vel explicite vere vel interpretatione.

Tercius gradus est veritati sp̄aliter alē qd̄bus reuelatū. q̄ ab illis quibus reuelatio facta est absq; vlla dubitatio credende sunt. alioquin nō esset reuelatio. de cuius rōne est vt sit certa. **C**eteri vō quibus non est h̄mōi reuelatio facta nō obligant crede re. nisi q̄ miraculum vel scripturā sacram et p̄cipue p̄ eccliam dē certitudo. **S**ic ei **J**ohannes baptista missionē suam ostendit p̄ scripturam p̄pheticam. **E**t apls. propterea cōtulit euangeliū suū qd̄ habuerat p̄ reuelationē cum **P**etro et alijs de ecclia nō q̄ dubitaret de illo euāgelio. peccasset em̄. nec dirisset etiā si angelus de celo aliud vobis euāgelizauerit anathema sit. **D**ideo contulit euangeliū suū. et approbarec̄ p̄ eccliam ad credulitatem aliorum. et nō ad suam. quia dixit q̄ nihil sibi cōtulerūt **P**etrus et ceteri. sed dexteras dederunt cuj; cognouissent gratiam dei que data erat sibi. **B**em̄ am triplex huiusmodi gradus veritatum reducēt ad unum scđ ad veritatis q̄ credi debent immediate et explicite a deo reuelate esse.

Quartus gradus cōtinet veritates omnes et singulas que cōcluduntur ex p̄missis veritatibus in consequentia certa in lumine fidei vel in evidenti lumine naturali q̄uis non in propria forma verborum illic habet. **N**uemadmodū ista veritas est de necessitate salutis tenenda. q̄ xps habuit nervos et venas. q̄uis i scriptura sacra nō habeat in propria verborū forma. **E**t ita de siliis sine numero. qm̄ ista est evidēs cō sequentia nedum in lumine fidei sed in lumine naturali apud philosophos xps fuit veras homo. ergo xps habuit nervos et venas. **P**ropterea sine temeritate fidei vel discriminē fuerunt aliquā questiones fidei ad philosophos paganos per xpianos deducēt. q̄ videre poterant acuti phi. quid ex p̄supposita legē nostra. licet ab eis non credita. cōsequenter esset dicendum in bona et evidenti cōsequentia. **E**t hic est scđs gradus principalis prūmis tribus ad vñū redditus.

Quintus gradus. Rursus in quinto gra du qui tercius est modo dicto reponitur

Que veritates sunt credende

Veritates ille que ex veritatibus quadruplicis gradus antedicti. vel aliquibus eorum deducuntur in consequentia tuncmodo probabili vel topica. vel dum in antecedente ponitur ppositio que ad fidem est imprimitur quis supponat esse vera. Dicit autem Aristoteles. Illud est probabile quod omnibus et maxime sapientibus verum appareat. non autem illud quod in doctis videretur esse verum dicatur probabile quia stultorum infinitus est numerus. Veritas autem omnino impertinet ad fidem. illa sola dicitur quae nec in consequentia evidenti. nec in consequentia probabili. neque certa. sequitur vel repugnat. Porro dum ppositio fidei apponitur aliqua que non est de fide. tunc totum quod est una copulativa. non potest similius dici de fide. quod sequitur debiliores probabilitates. si in ea esset una contingens tota est contingens quae essent multe necessarie. Dicitur nihilominus talis ppositio ad eius verificationem requiri. una ppositio non pertinens ad fidem quod sapit fidem. si sit vera. vel quod sapit heresim si sit falsa. Et sic potest describi ppositio sapiens heresim. quod est ppositio ex causa concessionis. constimptio aliquo quod non potest rationabiliter negari. sequitur heresim in fidei si quis diceret quod beatissimus Gregorius non fuit et papa. quod supposito quod non possint rationabiliter negari hystorie dicentes ipsum fuisse rite electum et susceptum in papam. licet non sint de fide. sequitur ista heresim quod rite electus in papam non est nec fuit papa. unde non est ppositio ita catholica si sibi iungatur aliquid imprimitur ad fidem. quin totum hoc complexum remaneat ad fidem imprimitur. Exemplum ut ista ppositio. biblia est falsa. est hereticalis. et si adderetur quod biblia quam habet Johannes est falsa. non esset hereticalis de se. licet dici posset sapere heresim. supponendo quod Johannes non haberet biblia nisi correctam. Postremo in casibus binis quinti gradus et sexti sequentis. Verum est quod cause fidei referende sunt ad papam vel sacrum concilium. si super eas fieri debet determinatio vel articulus artans omnes. secus in alijs causis que tres primos gradus et quartus respiciunt. nisi forte per appellationem.

Sextus gradus. Venerabilis in sexto gradu qui quartus est modo dicto. colloquuntur veritates ille que tantummodo faciunt ad nutriendam vel souiendam devotionem religiosam pietatem. que si magis inducunt ad inflammandum affectum. quod ad instruendum intellectum ubi pietas devota magis aspirat quod veritas certa. ubi hoc unum reprobatur. si adesset assertionis temeritas prius quam elucidaret alio modo per ecclesiam vel rationem certam ipsa veritas. aut si superstitionem. hoc est religionem superfluum. et vanam induceret. Unde sicut dicit Aristoteles. Nihil refert quod falsa probabilia esse quibusdam veris. ita nihil refert quedam falsa. pie credi. non quod ea ratione qua falsa sunt vel si sciunt esse falsa credi possunt. procul hoc a pietate fidelium. Sed cadit eristimatio vel pia crudelitas non super veritate vel falsitate. sed tuncmodo super apparentiam et probabilitatem dum falsitas vel veritas ignota est. Propterea sapientissime dixit Hieronimus quod de talibus eligibilis est pro dubitate quod temere diffinire. Sicut stat quodlibet contradictioniorum esse probabile. et unum stat cum altero. non in veritate sed in probabilitate. Sic diversis respectibus. utrumque contradictioniorum credi potest cum fidei pietate dum tunc animus ab assertione pertinet alienus. Respicit autem iste gradus legendas et miracula sanctorum virtus patrum. visiones devotionum gloriarum recitationes et opiniones sacerdotum doctorum quod oīa suscipit ecclésia et legimus. non quod determinet talia de necessitate salutis esse credenda sed quod praeficiant ad commendandum affectus pios fidelium. et edificationem ipsorum. dum in talibus nihil de certitudine sciatur esse falsum. quis enim nesciat illud. certitudinaliter esse verum quod optet. nec et tale credendum poni. ita quod magis hic attendit id quod pia recognitio et fieri potest quod illud quod factum est. Et hoc apud oratores creberimus repit qui ex aliis glorias dicunt ea non quod profane direxerint. sed quod dicere poterunt sicut in legenda beatae Agnetis et beati Sebastiani et similium continet.

Sequitur alie ppo

de necessitate salutis

14

sitiones corollarie q[uod] particularius materialiter elucidant.

Corollarium I

Falsum blasphemium et hereticum est assere q[uod] sensus scripturae sit aliquis falsus, p[ro]p[ter] ex dictis in primo gradu, et q[uod] non est in aliis modis p[ro]p[ter] ex sensu scripturae sacrae scripturae, efficae argumenti sumi. Non autem esset efficax argumentum si sensus scripturalisendum in dubio sed in falso vertere. At vero p[ro]p[ter] concordia aliquorum si videantur aliter dixisse dicimus q[uod] aliud est falsus, vel q[uod] de sensu scripturali scripturae impo[ne]ssime locuti sunt. Est enim sensus scripturalis vere et proprie dictus ille quem sp[iritu]sanctus p[ri]ncipaliter intendebat, et qui ex circstantibus litteris scripturae sacre trahi potest, sicut expositores sacri ficerunt atque docuerunt. Alioquin p[ro]p[ter] ois sollicitas probacionis scripturae sacrae sicut arguit Augustinus ad Hieronimum, et habet dis. ix. Si in aliquo sensu suo scripturali esset falsa, quod p[ro]p[ter] est falso nibil probatur, et inde poterit semper dicere ad ascendens sumpturn de sensu scripturali scripture. q[uod] sensus scripturalis non est falso, et vita nihil probatur, p[ro]p[ter] regula non tradidit aduersariis quod est falso, et quod verus.

Corollarium iiij falsum blasphemium et hereticum est assere q[uod] de notis per experientiam vel de evidentiis per rationem naturalis non sit fides etiam proprie dicta. Nec non sit fides sub ratione experientiae vel evidentiis rationis naturalis fides habeat, sed alio respectu, immiteo. sed divine revelatio p[ro]p[ter] fides est ex auditu fidei et verbu Christi ad Rom. ix. Dat enim p[ro]p[ter] recepta decalogi. evidentiæ sunt in lumine naturali, et ista Deus est. Sicut p[ro]p[ter] Roma fuerit vel burlum fuit, notum est per experientiam. Nec nibilominus p[ro]p[ter] nobis in scriptura sacra traditum, tanquam approvata per ecclesiastum, sunt certa fide tenenda, quoniam credulitas omni traditorum in sacra scriptura immittitur huic principio solum credito et naturaliter in evidentiis q[uod] tota sacra scriptura a deo revelata est, remanet evidens totum sub hac credulitatis ratione. **C**ontra inter infernum posset q[uod] totum sunt articuli fidei q[uod] sunt veritates contentae in scriptura sacra, nisi forte fiat restrictior acceptio articulorum fidei, p[ro]p[ter] illis tuncmodo veri-

tatis que continentur in symbolo apostolorum que scilicet de directo, et immediate respiquant mysterium gloriose trinitatis et incarnatois benedictie, quis eadē sit virtus generalis ratione credendi, scilicet divina revelatio. Intantum q[uod] sub hac ratione non minus alie credentes sint firmiter hoc est absq[ue] formidine de oppositio[n]es necessarie. Sicut apparet de ista resurrectione mortuorum erit. Possent p[ro]p[ter] inferni plurima, q[uod] lis sit vel non sit auctoritas codicis articulorum fidei, et si possit fieri nonus articulus. Si p[ro]p[ter] ea possit fieri oppositio heretica de non heretica, si denique possit esse aliquis nescienter hereticus, vita de plurimis q[uod] breuitas iubet omittere.

Corollarium iiiij falsum blasphemium et hereticum est assere q[uod] p[ro]cepta decalogi non sint de fide etiam proprie dicta. Quis reputari debet evidens in lumine naturali, p[ro]p[ter] declaratio[n]e p[ro]missori. Enim Ad. v. Qui ignorat soluerit unum de mandatis istis minime, et docuerit sic hoies minimus vocabile in regno celorum. Et accipit ly minimus negatione, i.e. nullus, vita separatus a regno celorum, q[uod] est ecclesia, et hereticus iudicandus si se nolit corrigere.

Corollarium iiiij falsum blasphemium et hereticum est assere q[uod] assertio est opposite p[ro]ceptis decalogi non spectent ad fidem tantum q[uod] repugnantes fidei, aut q[uod] non sit indicia fidei reprobante. Et q[uod] iudices ordinarij non habeant super his reprobandi et condemnandi facultatem, ubi notorie scandalizat patet ex p[ro]missis. Addito q[uod] assertio oppositionis ad unam p[ro]pter notarum fiduciarum adhesiones cum remotore probabilitatis alterius p[ro]pis. Et hoc in falsis oppositionibus sine manifesta temeritate et primitia nequaquam fieri potest. **P**rimum corollarium sequens ex quarto gradu, qui secundus est si tres priuini reducuntur ad unum.

Corollarium I

Obligatio aliquis certa et explicita fide teneat nullatenus dubitare et sub pena heresis q[uod] aliqua oppositione vera est de qua alius p[ro]p[ter] ad eum sine culpa dubitare. Et hoc spalliter in exemplo tripli p[ro]p[ter] ostendit, sicut in triplici oppositione corollaria subsequitur.

De prestatione

Corollariū iij Obligat aliquis vputa theologus exercitare in scripturis sacris legēdo et p̄siderādo eis. certa et explicita si de tenere et nullaten⁹ dubitare multa de q̄bus simplex et idiota req̄situs rōnabiliter. si nō p̄tinacit dubitaret et tobias habuerit canē. vel aaron barba. vel arca testamēti de pilis capiarū coopturā. **B**as em̄ cir ea hoc regula q̄ dubius in fide infidelis ē. qd̄ intelligit vbi dubitat aliq̄s illa q̄ tenet explicita fide credere. sicut oportet in multis p̄sertim in doctoribus et platis.

Corollariū iiiij Obligat aliquis vputa canonista exercitatus in determinationib⁹ sc̄tē ecclesie legēdo et cōsiderando eas; certa et explicita fide tenere. et nullaten⁹ dubitare multa de q̄bus simplex et idiota. imo et theologus aliq̄s in casu req̄situs rōnabiliter si nō p̄tinaciter dubitaret. p̄ ut p̄cedens. **E**t sic dicit̄ de exercitatis in p̄dicatō nibus et narratōibus publicis n̄ fidei. q̄tis etiā ēēt laici. qm̄ ad plā explicite credenda tenent̄ ceteris panibus q̄ taliter et sliter nō instruci.

Corollariū vij Oligat aliquis vputa doct⁹ et exercit⁹ illogicalib⁹ moralib⁹ et prudētialib⁹ sc̄tētis certa et explicita fide tenere et nullaten⁹ dubitare multa de q̄b⁹ simplex et idiota. vel sic in exercita. rōnabiliter dū tñ sine p̄tinacia dubitaret. **N**ō autē p̄cedēt̄ oīm vna est. q̄r cui plus p̄mitit ab eodē plus exigit. **E**n reputati debet vna cōsequētia deducta ex scripturis sacris vni magno logicovel p̄bo v̄l theologo enidēs vel certa esse q̄ alius idiota vel inexcitatus poterit ad t̄ps vel falsam vel solū probabiliē r̄incerā reputare. **B**eniq̄ sequit̄ ex his oībus q̄ iudicium et cōclusiones fidei licet auctoritative spectet ad platos et doctores. spectare tñ p̄t ad alios q̄ theologos deliberatio. sicut et cognitio sup̄ his q̄ fidē respiciunt. ita etiā vt ad laicos hoc possit extendi et plus aliquā q̄ ad multos clericorū.

Corollarium I B

R̄ensus corollariū vij ex p̄cedētibus. Ex officio dignitatis ep̄alis. tenet platus cog sc̄ere. tenorē p̄ceptoꝝ decalogi. nedū impli cire sed explicare. p̄sertim cū in cōsecretione sua p̄sitea etiā t̄p̄z testim̄ se sc̄ere. yetus q̄no

num.. **O**s si nesciat vel dubitat vbi nō est dubitadū. p̄inde reddit̄ inexcusabilis. at tento q̄ de talibus princeps ap̄torū dixit. parati dare satisfactionē. oī pol̄cēti rōne de ea q̄ in nobis est fide et spe. **E**n etiā fīm iūra humana. nō admittit̄ aliq̄s allegās īḡrantiā in illis q̄ ex officio suo statu vel gra du sc̄ire debet.

Corollarium iiij Ex officio doctoralis auctoritatis in theologia. tenet̄ doctor cog no sc̄ere tenorē p̄ceptoꝝ decalogi. nedū impli cire sed explicare. et patiū cēd̄ recdere sal tem doctrinaliter rōne. iuxta intellectū cō munē doctorū. nec in contraria excusatio ignotia p̄scere tali debet.

Corollarium iiiij Stat aliq̄e posse rep̄ tan v̄hemēter et rōnabiliter suspectū d̄ be resi dū dogmatizat doctrinā aliquā vel de ipsa dubitat. vbi vel q̄n̄jalius sitia faciens vel dogmatizās vel dubitās suspectus in fide nequaq̄ būi deberet. **P**aret in erudit̄ p̄fessoribus sacre scripture et sacroꝝ cano num. et in h̄ntib⁹ revelationē spālem respectu nō erudit̄ rudiū. atq̄ simpliciā et in platis q̄bus annera est obligatio ista sciendi. nedū impli cire sed explicare.

Corollarium vij Stat in hoc sacro con cilio Constan̄. rep̄iri quosdā q̄ circa dilatationē reprobatoꝝ nouē assertionū denūciatarū. in materia homicidij. p̄iūj. et insidiarū moraliū. nequaq̄ culpandi sunt. qm̄ gloriū expectabat iudicium. vbi tñ non p̄nit alii de fautoria et suspecte prauitatis heretice v̄hemēti. vllaten⁹ excusari qm̄ ad eos spectabat p̄missiōis modus et p̄odus bus in negocij.

Autoritates pro pri mo gradu. **I** Aug⁹. ad Hiero. ep̄la. viii. di. ix. decreu. **E**go solis illis libis sc̄ptorū i. sc̄ptorib⁹ q̄ iā canonica appellant̄. vidici hūc timore honorēq̄ reserue. vt nullū eoz scribendo errasse audeā credere. **I**de in ep̄la ad Hiero. Si ad sacras scripturas v̄cas. admissa fuerint vel officiosa mēdaciā. qd̄ in eis remanebit auctoritas. Que tandem e sc̄pturis illis sinā p̄seret. cui p̄dere. i. scri ptura auctē p̄tentiose falsitatis p̄terē im probitas. **E**t eadē dis. de vnicō bap̄ali. ii. **Q**uis nefas lāncia scripturā cano

niam tam veteris q̄ noui testamēti certis
terminis suis cōtineri. eāq; posterioribus
ibus epoū līs ita p̄poni. et de illa oīno
dubitari et disceptari non possit vtrū verū
vel vtrū rectū sit quicqđ in ea scriptū cōsti
terit esse. Ep̄oꝝ aut̄ līas q̄ post cōsūmati
canonē. et scripte sūt vel scribūt et p̄ sermo
nē forte sapientiōe cuiuslibet in ea re p̄gitio
ns et p̄ aliorū epoū grauiorē auētem. do
ctrinę p̄ prudentiā et p̄ cōcilia licere rep̄hen
di si qđ in eis forte a veritate deviatū est.

Nota descriptōes L

aliquis q̄ sequuntur ex p̄missis. C̄leritas ca
tholica p̄t describi. q̄ ē veritas habita p̄ di
uinā revelationē immediate vel mediate.
explicite in propria forma verbōrū. vel impli
cite in bona et certa cosequētia. Fides p̄
habitu insulō describit̄ q̄ est habitus sup
nāliter insinus inclinās ad credētū catho
licas veritatis. Fides p̄ actu describit̄
q̄ ē assensus verū et certus catholice verita
nis existens fide p̄ uenies. Fides p̄ ha
bitu acq̄sito sic describit̄ cōformiter ad de
scriptōes q̄s dat p̄ phs de sc̄ia arte et sapia. q̄
est habitus verus et certus p̄ audiū verbi
xpi acq̄situs sicut dicit apls q̄ fides est ex
audiū. tandem p̄ verbi xpi. Et Aug. dicit q̄ p̄ scripturā sacrā fides saluberrima
gignit. Dicā verus. ad dñiam errorū. Cer
tus ad dñiam opinionū. Acq̄situs p̄ audi
tū verbi xpi. ad dñiam scie. artis. sapie et in
tellectus. Fides p̄ obiectu. q̄nqđ dī ipsa
p̄positio credita. vel aggregatio multorum
credibiliū seu veritatū catholicarū vthic.
Pec̄ ē fides catholica et. Aug. dī ipsa res
significata p̄ p̄positiōne creditā seu catholi
cam. Et ita nulla res est quin possit cadere
sub fide. Q̄nqđ dī ipa rō credidi. et hec no
nō est oīm credibiliū. s. auētas prime veritatē
revelat̄ q̄ nūc videt̄ in enigmate. Et sub
hac rōne dī fides argumentū nō apparen
tiū. secus erit dum videbimus facie ad fa
ciem. C̄leritas impr̄nēs ad fidē est que
nec sequit̄ nec repugnat ad catholicas ve
ritates. C̄leritas sapiēs ad fidē ē veritas
cōtinenſ aliquid vel aliqua q̄ sunt p̄prie de fi
de. cū aliquo vel aliquibus adiunctis q̄ nō
pertinet ad fidē seu catholicā veritatem. Et op
posita falsitas dī sapiens heretim. si id qđ

adiunctū est sit tale qđ nō possit vel debet
rōnabili negari q̄uis nō sit p̄fide. Finis

Determinatio in cō

cilio Constantien. Ecclesia vel genera
le cōciliū dū dicat aliq̄ regitua ecclesiā cō
cemētia. p̄p̄a nō est sūc super iura positi
va q̄ possit sic p̄ libito disponere dissolue
retalia dictata p̄ ecclesiā. eo mō et intentōe
q̄bus dictata conclusaq; sunt. Ecclesia
vel generale cōciliū q̄uis nō possit tollere
plenitudinē p̄tatis papalis. a xp̄o signali
ter et misericorditer collate. p̄tū vsum ei
lūnitare sub certis regulis ac legib; in edi
ficationē ecclesie. Et in hoc est totius eccl
esiastice reformatiōis stabile fundatū.

**Incipit tractat⁹ ma
gistri Johāni de Herson. de presta
tōne circa materiā fidei contra hereses. D**

Drologus
p̄testatio/ seu renocatio gene
ralis aut conditionalis. q̄r qnē
nonunq̄ assumi tanq̄ vel amē
iniqtatis. et ad excusandas ex
cusatores in peccatis. p̄sertim ab hereticis.
p̄posuimus declarare sub aliquibus cōse
deratōibus. qđ p̄testatio generalis. qđ co
nditionalis renocatio iūiant vel importat
maxime dū in hoc sacro Constan̄t. cōcilio
sentimus q̄ heresēs ut cancer serpūt. et sub
hmoi p̄testatōibus delitescere querūt. iū
ctis p̄testatōibus q̄ sub terminis iuris po
situm velut in causis p̄phanis sedulo p̄cu
ranē. et nō p̄tinus in luce p̄deat veritatis
catholice spes atq; decus. Finis p̄emiū

Consideratio

Drotestatio circa materiā fidei
de qua sola nunc intēdimus/ est
quedā p̄fessio seu cōfessio facta
exteriori. ad ostendendū quid de su
cōfessat̄ sentiat interioris. intra illud aplū
ad Rom. x. Lorde crediē ad iusticiam. ore
aut̄ cōfessio fit ad salutē. Et sic ad salutē vt
dicit xp̄s Luc. ix. Qui me erubuerit et ser
mones meos. et filii hoīs hunc erubescet
corā angelis dei. Quo p̄tra Adathēo teste